

# ივერია

თვე	ზაფხუმი	შობი	ზაფხუმი	შობი
12	10	6	6	6
11	9 50	5	5	5 50
10	8 75	4	4	4 75
9	8	3	3	3 50
8	7 25	2	2	2 75
7	6 50	1	1	1 50

კალკუ ნომერი—ერთი შტრი.

№ 27. "ივერიის" ტელეფონი № 27.

№ 27. "ივერიის" ტელეფონი № 27.

## დღისასაულის ზამო შემდგომი ნომერი ზამოვა შაბათს, 4 თებერვალს

**ქართული თეატრი**  
სუთმაბათი, 2 თებერვალი, 1895 წ.  
ქართულ წარმოდგენების მმართველ ამხანაგობის დასის მიერ წარმოდგენილი იქნება  
მენფისი ვ. ა. ზალომუდლისა  
ბ. ე. ალექსანდრე-მუსხივიასა და კ. უფიანის მონაწილეობით  
ზარეულად ასახა პეისა  
**მ. ა. ულ-დელელი**  
დრამა 4 მ. კ. ყოველმხარისა, თარგ. გ. გუნიასა.  
მონაწილეობას ლეზულთობენ: ავალოვისა, ჩერტევიშვილისა, მაქსიმოვი

სა, გამკრედიდის, ტარილოვისა და სხვ. ბანი: ყუიანი, ლექსევე-მუსხივი, სვიმონიძე, გამკრედიძე, გელდენიოვი, შათირაშვილი, კანდელაკი, მარჯანიოვი, ადამიძე, გუნია და სხვ.  
**ადგილობრივი უსანი ჩაფულები**  
მოწვევებისათვის ადგილები ლოქების უკან 65 კ.  
დასაწყისი სწორედ 8 საათზედ.  
მხადღმა წარმოსადგენად: ჟორი დრაჟი\* დრამა 3 მოქმედ. და "კლავი-მეუღლე" დრ. 4 მოქ.  
რეჟისორი ადმინისტრატორი  
ალ. მესხიშვილი ვალ. გუნია.  
(2-2)

**ცულოისი, 2 თებერვალი**  
პროგრამა, რომელიც ახლა რუსეთის საშუალო სასწავლებელში არსებობს, გადმოტანილი იქნა პრუსიის სიიდან 1871 წელს. ამ პროგრამას დღემდე უმეტეს ძველი, ანუ კლასიკური ნების ლათინურისა და ბერძნულის შესწავლა. შესანიშნავია ეს გარემოება, რომ კლასიკურის სისტემით სწავლა-განათლების მოწეობა პირდაპირ რუსეთში სწორედ იმ დროს, როდესაც დასავლეთ ევროპის საზოგადოება და მწერლობა ამ სისტემის კრიტიკას შეუდგა. რუსეთის მწერლობის ერთი ნაწილიც მტრულად მიიგება ამ ცვლილებას, მაგრამ მაშინდელმა სახალხო განათლების მინისტრმა, გრაფ ტოლსტოიმ, ყური

არ ააზოვა არც გამოცდილ ევროპის კრიტიკას და არც რუსეთის მწერლობაში აღძრულს შაასს. მან არა თუ შემოიღო „კლასიკიზმი“ სასწავლო, არამედ განსაკუთრებული უპირატესობა მიანიჭა მას: უნივერსიტეტში შესვლის ნება მიეცა მხოლოდ იმთ, ვინც კლასიკურ სკოლებში სწავლას დაამთავრებდა. საზოგადოებრივ ნება-უნებლიეთ დიდი ყურადღება მიექცია ამ ტიპის სკოლებს და გიმნაზიები მოხარდ-თაობით აავსო.  
ოცი წლის ცდა დასჭირდა რუსეთს და მხოლოდ მაშინ აღმოჩნდა ნათლად, თუ რა შედეგი, რა ნაყოფი მოიტანა ამ სისტემამ. პირველი, თუ არა ცვლებით, უნივერსიტეტის პროფესორებმა დაიწყეს ლა-

პ რაკი, რომ უნივერსიტეტში მოღის სრულიად მოუშადადებელი, განუვითარებელი ახალ-გაზობა, რომ უწინდელ დროს შედარებით ახლანდელი ცხოველი ცოდნის რაოდენობით, შრომის მოყვარეობით, გონევა-ა-ზრის სიმწიფით ბევრად ჩამოუვარდნა იმ ყმაწვილს, რომელიც უწინდელს გიმნაზიაში ათავაზებდა სწავლას. თვით ფილოლოგიურ ფაკულტეტის პროფესორები უკმაყოფილებას აცხადებდნენ, რომ გიმნაზიული ვერ შეესწავლიათ ის ძველი ენები, რომელთა სწავლებასაც უმათავრესად ადვილს უთმობს ახლანდელი საშუალო სასწავლებელი, რომ გიმნაზიული ვერ შეესწავლიათ ცოტათი მაინც რეალობა თვისი დედა-ენა და თავისი ლიტერატურა. ამ რიგად აღმოჩნდა, რომ კლასიკური სკოლა არა თუ ცოდნას არ იძლეოდა, პირიქით ისე პლაგიატს იწვევდა, ვინც კვლავ იყავდა, რომ მას საშინლად უშენებდა უმაღლესის სწავლის მიღება. პროგრამის ყველა საგნების გასარებად საჭიროდ შეიქმნა აუარებელი გავრცელების მხადღმა სახლში ბევრი სკოლაში ყმაწვილი სწავლობს 7-8 საათს. საკვირეული არ არის, რომ ამგვარი პროგრამა დასკო როგორც ფიზიკური, ისე გონებრივი ძალა მოხარდ-თაობა, რომ ამდენი მუშაობა ვერ იტანა, რომ ამდენი მუშაობა ბუნებრივად გიმნაზიებში შესულ ყმაწვილებიდან მხოლოდ 8 თუ 10%, ათავებს კურსს, დანარჩენი ვერ იტანს ამ ტანჯვას შრომას და გიმნაზიები გამოდის ცხოვრებისათვის სრულებით მოუზა-

დებელი და გონებითაც დაქანცული. ბევრი დაიწერა და იწერება ამ სისტემის უფარვისობის შესახებ, მაგრამ ლირსულად დაფასება იმ ნების, რომელიც მოუტანა რუსეთს ახლანდელმა მისმა საშუალო სასწავლებლის წეს-წყობილებამ, ვერ კიდევ შეუძლებელია.  
სწერლობა, რომდენადაც შეეძლო, დაღაღებდა ამ პროგრამას გადათავაღიერების საჭიროებაზე, ყმაწვილების შრომობები აწუხებდნენ კვეყნას თავისი საჩერებით, მაგრამ სანამდის ამ სისტემის შექმნილი ცოცხალი იყო, კლასიკიზმს ხელს ვერავინ ახდებდა. მხოლოდ დღლიანიების სამინისტრომ გაპყდა და შეადგინა კომისია გიმნაზიის პროგრამის გადასათავაღიერებლად. ამ გამოკვლევამ აღმოჩინა, რომ ძველის ნების შესწავლის საქმე ცუდად იყო დაყენებული, საგრაბატუკო მზარეს ნამეტანი დიდი ადგილი უჭირავს და ის აფერხებს ამ ნების შესწავლის გადაღიერებას, საზოგადოდ ამ ნების შესწავლას ბევრადროს ანდომებენ და ამით სხვა საგანებში შესწავლას დიდად აფერხებენ. ამის მიხედვით სამინისტრომ შემოიღო ზოგიერთი ცვლილება, რომელთა შემოქმობითაც მსურდა შემესუბუქებინა მდგომარეობა დატანჯული ყმაწვილებისა. ეს ცვლილება შეგობილდა რუსეთის ლათინურისა და ბერძნულის ნების პროგრამას. ნამარძნები იყო გრაბატუკისათვის ნაკლები ყურადღება მიექცათ, გაეძლიერებინათ ახალის ნებისა და რუსულის ლიტერატურის შესწავლა.  
ამ ცვლილებამ ვერაფრად შე-

ცვალა საქმე. ორის წლის წინდ პეტერბურგის სამოსწავლო ოლქის მტრუნველმა კაპუტინმა მოახდინა რევიზია, რომლის ანგარიში კიდევაც დაბეჭდა თავისი დროზედ; რევიზიამ აღმოჩინა, რომ შემაღულ ცვლილებებით თითქმის არ შეუცვლიათ გიმნაზიებში სწავლის საქმე.  
მკითხველი უთაოდ სიხარულით წაიკითხავდა გუშინდელს ნომერში დაბეჭდილს დეკრემს, რომელიც პეტერბურგის ერთი გაზეთი გავტობინებს, რომ კავკასიის სამოსწავლო ოლქის მრწავლობს კ. პ. იანკოვის უმაღლესი მთავრობისათვის წარუდგენია პროექტი საშუალო სასწავლებლების შესახებ. პროექტის შინაარსს დეკრემს მოკლედ გადმოგვცემს, ასე რომ გადუქროლ აზრის გამოთქმა პროექტის შესახებ ვერ არ შეიძლება.  
როგორც ცუკობა ბ-ნის იანოვიკის პროექტით ძველის ნების შესწავლა უნდა დაიწყოს მხოლოდ მეზუთე კოსილიანს, და ზოგიერთს გიმნაზიებში-კი სრულიად უნდა მოისპოს. თუ ეს პროექტი კანონად შეიქმნა, უთაოდ დიდი ცვლილება შეიქმნება ახლანდელს პროგრამაში და დიდი შემსუბუქება იქნება.  
ახლანდელი პედაგოგია კემპარტეზად აღიარებს იმ გამოცემებს, რომ მხოლოდ დედა-ენის შესწავლის შემდეგ შეიძლება ბავშვის გონების დაუტანჯველად უცხო ენების შესწავლა. უმცროსს კლასებში ბავშვის გონებას ავარჯიშებენ დედა-ენის შესწავლით, ისტორიით, გეოგრაფიით და მატება:

**ფელეტონი**  
გ უ ლ ს.  
გამსიკედი გულა... ბუკრა სთქვს შენზე,  
ბუკრა-გარს ცუდს და ხვს კიდევ იტყვიან; ტესლით და შერთი გაჭურვენ გუდას და პასან-ბუქისა ჩამოიკლავს; უნამესობას ჩანდა იმპარს, ბუბად და დაფად—გარეშაფსა-ენას და სახად ჭნახუნ ბრთეფას მუშტართა, მთურეწვენ ჭორებს, მით ხანკენ დსენას!  
რად რა უთაფლად—ამის შექმნიან, რად რამ უთაფლად—მის გადმადსვენ, შესის მოქმედებას შემოსვენ ტარდათ და გასავიციად სახლს დაუსვენ... თუ აბოჯანს თანგრძობასს, თამამად დროშას დატარებენ და თაქომოწონად მსაკვრულს სიმედვარს ურცხენი მსაკვრულს დაძაღვებენ!.. თუ დაჯანსეს, ან სადმე შეგხადენ—მეას გამოსვლადან სიმედვარის ჭნახსა, ნიგულად გაბუქენ ჭეხას, დადებას, შეგაჭედებენ ცრულებით ცხას; და გუშინდელი მესამარეა, სუელი მდამარე, დაგრძობილება, მარში გოჭუბენ ლეჭუნს და კერჭუნს, იკათ გასავიციან, შერეგნიეაქია!..

ეს ასე არის... მაგრამ გამაგრდი!.. სკედა და ჭეჭეფა არ მიიკარო,— ბრძოლაში ჭეჭეფა სულას ძალადონე და მომავალში—სანატრე წყარო! შენ აღგანაშნა ზენამ გზა-კვალა, სასაყურადლოდ შეგამეფა გრძობა და ცოფრ ჭნახთ თანგრძობათა; გამოავიციად მის თანგრძობას; წინ გაგამოვლა მტენდა ჭრისტესი, გამოავტანს თქვად მტეჯად, გაეყრეთს ჩანგა, შეუდი და ეს სამშობლო ქვეყნის სადამბუჯად!.. მამ რად გინდო დადამე შენს გზას და სულ დღლიანთ განსულე საყალო, გრწამეფა—შენს გრძობას, შენს წმადს მსსკედალს ფასს დასდებს დმერთი და მომავალი... გრ. აბაშიძე.

**წყალი უმბარი წამალი**  
(წერილი მეოთხე)  
IV სრული ვანნა.  
სრული ვანნა იქმნება ცივი და თბილი. ორივე ვანნა სასარგებლოა, როგორც კარგად მეუფათვის, ისე სრულთათვის.  
1. სრული ცივი ვანნა  
(\*) პირველი წერილები იხ. № 245, 255 და 271, 1894 წლის.

მიიღების ორ-გვიარს წესით. ცივის წყლით საცე ვანნაში ჩაწევა კაცი ისე, რომ წყალმა მთელი ტანი დასველო, ანუ ჩაწევა ვანნაში ისე, რომ წყალი ილიუბამდის სწვდებოდეს და მკერდიან მოყოლებული შემო-ტანი წყალ გარედ იყოს. ხოლო ზედა-ტანი მაინც უნდა სრულყოფად გაიღინათ. სრულს ვანნას მოერიდება მხოლოდ ის, ვისი ფილტვებიც ვერ აიტანს წყლის სიმძიმეს და ვისაც წყალი სულ უგუზდება, როდესაც იგი გულის ფიცარს ზემოდა ადგას.  
ასეთი ცივი სრულს ვანნაში უნდა დარჩეთ არა ნაკლებ ნახევარის წუთით და არა უმეტეს 3 წუთითს.  
მრავალის წყლის გამოცილებამ კნებში ბევრთა დაამარა იმ აზრზედ, რომ რაც მოკლე დროს გასტანს ცივი წყალში ხანგა; მთ უკუთოსი რიგის გაგვლად. ვინც ცივი წყალში იმისა მხოლოდ კარს მიუტებს, ის თავს ირჩენს, იმგვრებს,—ვინც 5 მინუტს და მომეტებს, ის თავის-თავს ზარალს აძლევს.  
ავადმყოფი იმხარს ცივი ვანნას თუ კარგად შეუდო, მაინც-და-მაინც 3 მინუტზედ მეტს ნუ იტეხებს წყალში დაჩრჩენს.  
ა) სრული ცივი ვანნა კარგად-მეუფათათვის.

ზიხად მომსელი ნაცნობთაგან და უცნობთაგან სამდურავის წერილები, რომ ცივი წყალი სითბოს უკარგავს სხეულს, გამოიქვს სხეულიდან მრავალი სითბო, რაკიკი მანე-ბელია საზოგადოდ და მეტადრე ხომ იმითათვის, რომელიც ნერვებს ანთ არიან სუსტნი ანუ სისხლის სიმკირეს ურჩიან.  
მე მიღვია კისრად პასუხის-გება და ბეჯითად ვამტყობ, რომ ზომიერად ცივი წყლის ხმარებას, როგორც მე გირჩევთ, მის დღეში არ მოჰყავდა არავითარი ზარალი.  
სრულის ცივი წყლის ვანნების ხმარება კარგია უპირველესად ჯან-მრთილთათვის; იმხარონ მუდამ, მიუხედავად მისა, ზამთრია თუ ზაფხული. კნებში ბეჯითად ამტკიცებ, რომ ამა სწორედ ასეთი ვანნა ავარგებენ და არკინებენ სხეულს. ასეთი ვანნა ასუფთავებს ტუპას ანუ კანს და ხელს უწყობს მის მოქმედებას, სიცოცხლეს აძლევს, აღონიერებს და ანორკინებს მთელს სხეულს.  
ზამთრობით ასეთი ვანნები კვდამა ორჯერ ანუ ურთხვად რომ მიიღო, საკმარისია.  
აქ უნდა გავისინთო ორი გარემოება. ჯანის სიმართლისათვის ფირად საჭიროა შევიჩიოთ იგი სითბოს სიცივეს, პერის ცვალებადობას, ხომ

უბედურია ის კაცი, ვისზედაც მკირედი ნიაფი-კი ცუდად მოქმედებს და მრავალ-გვიარს სენს უწენს; ფილტვების ანთებას, ყელისა და თავის ტვინის, ის კაცი, რომელიც იმულებულია სულ იმანდ ჰფიკობდეს, აუც არსად არ გავციდვოდ. შეზბედეთ ეს: განა იმისთვის სულ ერთი არ არის; ცევა, თბობა, ზამთრია თუ შემოდგომა! მის არ უმინიან ტარობის ცვლილებისა, მისი სხეული გარკინებულია.  
ბევრი კაცი, რომ ვერას გზით ვერ დაჯერებთ, რომ ცივი წყლის სარგებლობის მოტანა შეუძლიან. ცივი წყალი, ბრძანებენ ისინი, ასუსტებს სხეულს, თუ მაშინვე, წყლის ხმარების შემდეგ, სხეული არ გათბას, არ დაიბადა შერ ბუნებრივი სითბო. კნებში ამბობს, რომ დაიბა, ის ასეთი; მხოლოდ ნუ დაიფიწყებთ მისს რჩევას: ცივი წყლის ყოველნარი ხმარების შემდეგ ისეთრეთ, იარეთ, იმუშავეთ, ვიდრე სხეული კარგად არ გათბეს. რა ამ რჩევას ვაგოგონებთ და შესარულებთ, მაშინ სითბო თავის თავად განდგება და ზემო-მოყვანის ეტეხებას საფუძველი აღარ ექნება.  
მრავალი მავალით ამტკიცებს კნების აზრს. აქ მოგახსენებთ ერთს შემთხვევაზედ.

ტიკით. ამ გვარად გვიარჯიშებულს და მომზადებულს ყმაწვილს აღარ გაუძნდებოდა ძველის ცნების შესწავლა და უფრო მეტსაც შეიძინა, უფრო განვირგნინა და დამწიფებული და-სტოვების ყმაწვილი გიმნაზიის. ექვი იყო უნდა ვიკონიოთ, რომ ამ პრა-ქტიკის მიხედვით მოწყობილს გიმნა-ზიის ამ დადგარებათ უფლებ-ბა, თავისი მოწოდებები უნივერსი-ტეტში ჰგავნონ ისე დაუბრკოლებ-ლად, როგორც ახლა.

თუ რუსის მოზარდ-თაობისათვის აღდნაღ მიყენებლია ეს სისტემა, რა-მდენად მანერებელი უნდა იყოს იგი ჩვენის ყმაწვილებისათვის? სკიკრიფ-ბენ სწავლას უტოლო ენაზე და იმავე დროს ლათინურს ენასაც უნდა სძლი-ონ, მერე ამის ერთგვარ ბეგრძეული და ერთი ახალ-ენითაგანი. საკვირვე-ლი არ არის, რომ ჩვენი მოზარდი თაობა უფრო ნაკლებ ათავსებ-ს კურსს, უფრო ნაკლებ არის მომზა-დებული ცხოვრებისათვის. ამიტომ ჩვენი საზოგადოება, რომელმაც ციკის დარსტულად დაფასება სასარგებლო განზრახვისა, დიდს თანაგრძობობით მიეგებება ბ-ნის მზარუნველის პრა-ქტიკს. ამას გარდა, სასურველია, რომ ჩვენი საზოგადოება მართლმოდებ-მავე სისტემას დაადგინოს დახა-სახლობო სკოლების შესახებაც. იქაც, როგორც საშუალო სასწავლებელში, ბავშვები უტოლო ენაზე იწყებენ სწავ-ლას და ამით საშინლად ბრკოლ-დება სწავლა-განათლების საქმე...

თუ რომ პრაქტიკული წარმომად-გენელი კავკასიის ოლქის განათლებ-ბისა შემდეგაც ასეთისავე მხოლოდ პე-დაგოგურის მოსახრებთ იხელმძღვანე-ლებს და სწავლის საქმეს დაიცავს ყოველ გარემო არაპედაგოგურ მოსახრებათაგან, მაშინ ჩვენ მზათ ვი-ქმნებთ, როგორც ახლა, სრული თანაგრძობობით მიეგებებით დამსახუ-რებული მოღვაწის თითოეულს გან-ზრახვას.

**შეხვედრის განხილვა.**

— იმ ორს საბედიალოგო წერილს ბ-ნის რომტამაშვილის, რომელიც დაბეჭდი-ლი იყო „ვეფრიის“ 23.3.24 №. 12-ში რე-დაქციამ მხოლოდ იმისთვის დაუთმო თავის ფურცლებში, რომ ავტორისა თვისი მიეცა საშუალება ამ ფართო-სამნიშვნელი საგნის შესახებ გამოე-თქვა თავისი აზრი, ხოლო რაც შეე-ხება თვით რედაქციის აზრს ამ საგან-ზედ იგი არა ერთხელ ყოფილა გა-მოთქმული და ამ ცოტა ხანში, იმე-დი გვექს, კიდევ მოველაპარაკებთ ჩვენს მკითხველებს ზემოხსენებულს წერილების გამო. \*

**ახალი ამბავი**

დღეს, 2 თებერვალს, ქარ-თულს თეატრში თეატრდენილი იქმ-ნება ჭან ავლიშვილის საბუნებისო-პირველი ახალი პიესა — „მამული-დელი“, ოთხ-მოქმედობის დრამა ზულტმანისა, თარგ. ვ. გუნიასი; პრაქტიკული არტისტ-ქალი, რომ-ლის 25 წლის საიუბილეო ბუნდუ-სიც შარშან გარბინადეს, ერდგულად ემსახურება ქართულს სცენას და დი-დი ლაქციად დასწრა ჩვენის თეატ-რის წარმატებას. იმედია ავტორთან დაფასება საზოგადოება არტისტის გულმოდგინებას და თანაგრძობობით მიეგებება მისს ბუნებისს.

როგორც ვაგიგეთ, წლიურის ანგარიშის განსახილველად ქართველ-თა შორის წყარა-კითხვის გამაგრე-ლებელ საზოგადოების წევრთა კრე-ბა დაიწყო ახლა ამა 19 თებერვლი-სათვის.

\*) ეს შენიშვნა მეტრან-პაის მიხედვისა გა-მოვერ იქნა დაბეჭდილი გუშინდელს №. 20-ში.

ერთს წარჩინებულს გავას, 60 წლი-სას, ძალიან ეშინოდა სიცივისა. სა-ხლიდან გარედ ფეხს ისე არ გასდგა-მდა, რომ „შაღვეში“, შარფებში, ყა-ბალოებში არ გახვეულიყო. მისის აზრით, ყოველი სენი მაშინ წარმოს-დგებოდა, როდესაც კაცი ცივს ჰაერ-ზედ გავიდა და გუფრთხილებოდა. ამ ბატონს ეშინოდა ყველაზე მეტად რომელს ვაცივებდა დიდიდა. მიუხედა-ვად ასეთი სიფრთხილისა, მუდამ უყოფილა ეს ბატონი სურდოსი. ბო-ლოს ამ გავას ურჩიეს ცივის ვანე-რის მიღება. წარჩინებულმა ბატონმა ისინია რჩევა და იწყა ცივის ვანე-რის ხმატება. რა შედეგი მოჰყვა? — ფრიალ სასარგებლო. სულ რამდენ-იმე დღის შემდეგ მოიხროლა და გადაავლო ჯერ ერთი შალი, ახ-ლა მეორე; მას მოჰყვა შარფები, ფუფუკები, ისე მიეჭია ვანებს, რომ არ დასცეს ვერ მიიღებდა ამ საიო-ვენებს, ის დღე გამოწირებლი ჰქონ-და. ბოლოს ისე შეეჭია ვანებს, რომ ჰმარბობდა არა თუ თბილის ოთახში, გარეთაც და ისიც ზამთარში. ოქ-ტომბრში მდინარეში ნახაობდა და მერე არხებიდან დასერიობდა სუფთა მარტყელ. გაჰქონენ. თქვენი ქირი წა-იღეს სურდობაც; ხველამაც, თბილ-მა ტანისმოსაც!

უმთავრესი საკითხებია, რომლებ-ბიც აუცილებელს პასუხს ითხოვენ, არიან შემდგენი:

ამ ნომრის შედგენის დროს ჯერ კიდევ არ იყო მოსული თფი-ლისში რუსეთის ფოსტა.

იმეტილება და მალე გამოვა გა-სასყიად „ისტორია მართლ-მადიდე-ბელის ეკკლესიისა, ეკლესიების გან-ყოფადმე“, თარგმანი რუსული მღვდლის იაკობ ჯავაშვილის მიერ.

დავა, რომელიც თითქმის ორმოცი წელიწადი წარმოებდა ხა-ზინისა და თავად ნაქაშიძეთა შო-რის, 28 ამა იანვარს ძლიერ დაშა-ვრებული სენატში, რომელსაც დაუ-ყრებელი ტელისის სათოსამართლო პალატის განიწინება; ამ განიწინებთ თავადის კოსტანტინ ნაქაშიძის შეი-ლებს და მათს ბიძაშვილებს მიერნიკთ ერთი მეოთხედი საღვთო მამულითა.

სომეხთა პოეტის განსვენებუ-ლის რაფვის მემულემ ცალკე წიგ-ნიად გამოსცა თავისი ქრის თხზულებ-ბა „პარაოპორ პაქაჯი“. ეს მოთხრობ-ბა პირველად „ავბიურში“ იყო დაბე-ჭვლილი. წიგნი სუფთად არის გამო-ცემული, თუმცა-კი ასოთა შეცდო-მა ცოტა არ იყოს საჩიოთიოა.

თინათო: საზოგადოების მიერ ამორჩეული თინათოს მომავალ წიგნი-საკვირათვის საჭირო წესდება 2330 შეიშუშავს. საზოგადო დაშუშე-ბელ წევრთა კრებამ წესდება მიიწო-ნა და შესაფერის თხოვნი წა-გზავნა, სადაც ჯერ არს, დასამტკი-ცებლად.

ქიდაბევე: კერას, 29 იანვარს, ადგილობრივ სცენის მოყვარ ვთ მო-მავალ წიგნი-საკვირს სასარგებლოდ ქართულ წარმოდგენა გამართეს. ითამაშეს: „ლუბი-მაჩინს ქული“ გ. ერისთავისა, „რაკ არ მერგება, არც შემერგება“ ვ. გუნიასი და „დიდა ქორწილის შემდეგ“ ა. ყაზბეგისა. წარმოდგენას საზოგადოება ბლომად

რომ, გოფილიც ტანს თუ ცივი წყა-ლი მოჰხვდა, გაცუდებდა. ცრუ რწმე-ნა! მე თამაშად, პირდაპირ მოგახსე-ნებთ ჩემის მრავალ-წლოვანის გამო-ცდილებით: რაც მეტია ოფლი, მით ცხოველ-მოყვადი და სახერია გავ-ლენა აქვს ვანას.

გან ვინმე ჰქვიქრობს, რომ გოფო-ლისი ხელ-ნაწი დაეიბანო ცი-ვის წყლით, გავცუდებო? პირ-იქ-თ ყველა სინდის ამას და სამიწინებს ზღეს სხვას არასა ბჭარმობს. ნუ თუ რაც სასარგებლოა ხელ-პირისათვის, ის მიგნებელია მთელის სხეულისათ-ვის! — სრულიდაც არა!

შემდეგი მაგალითი გავცემს პა-სტუს მეორე სკიოთხავზე: რამდენი ხანი უნდა იყოს ჯანმრთელი კაცი ცივი ვანაში?

ერთი ბატონი, რომელსაც კნე-პა ურჩია ვიკონია ორის ცივი ვან-ის მიღება, ორის კვირის შემდეგ მი-ვიდა მამა სენსატინსთან და შესწი-ვლა: ლამის მოკვდებოდა კაცი, სხე-ლი ისე გამოცივდა, როგორც ყინ-ლი. მართლაც ძალიან დაძაბებუ-ლიყო. და მისუტუტულიყო. პირვე-ლიად ვერ მოხვდოდა, ამბობს კნეპა, ვითარ შეეძლო ცივის ვანას ასეთი შედეგი მოჰყოლიდა როგორც მი-დალტვა ჩემში გამოცივდამ დასტუ-ქამა — ცივა წყალში. ჩემს საკით-ხავზე: შესწავლია თუ არა ჩემი და-რიგება, მამ მოთხო: „შევსარებო“

დაესწრო. თვით წარმოდგენამაც კა-რგად ჩაიარა, რამაც იმედი გავგილე-ბა, რომ სცენის მოყვარ საზოგადო-ება შემდეგშიაც გავს არ შეიცუ-ლის და წარმოდგენებს დაესწრება.

სოფ. ვუპა (გორის მაზრა): ჩვენს სოფელს სწორად რომ მხსენ-ლი გამოუჩნდა. ათე. ლუკა ბეგია-ბეგოვის ქველ-მოქმედება, ჩვენდა სა-ბედნიეროდ, დაუფასებელია. ჯერ არის და აქაურს სომხებს სსწავლე-ბლისათვის საკუთარი სახლი, რომე-ლიც ოთხის ოთახისაგან შესდგება თა-ვის ეზოთი, სამუდამად დაუთმო და ნახევარი ხარჯიც თითონ იკისრა, გა-გვიკეთა ხილები. იმისმა მემულემ სასო-ფლო მაღალის ასი კლანი პური შესწირა და მუშათა ბედელსაც გვიშენებს. პრაქტიკულს თავად განზრახვა აქვს ქართველების სასწავლებელიც ააშე-ნოს, ოღონდ-კი თანამგრობანი იზო-ნოს. იმედია ჩვენი სოფლის ქართვე-ლობა მზარს მისცემს ამ თავ-დადებ-ბულს კაცს და ახლო მომავალში მე-ორე სასწავლებელიც გვექმნება.

სად. სუფსა (გურია): სუფ-სის საღვრის ახლოს ოთხი ვერისის მანძილზე, სოფ. უფარეთში, გურჯი-ელების მამულში ბევრ-გვარი სექ-ცია ნიშნებს გამო განსვენებულმა თავადმა გრიგოლ გურიელმა მოიწ-ვია საზღვარ-გარეთელი ნათის წარ-მოების მტკიდენ კაცები, რომელთაც განიწინეს ეს ადგილები და სასარგე-ბოდან სცენეს. ესთა ეს ადგილები ჩაუღლიათ ხელში ორს საზღვარ-გა-რეთელს გბრალეს; ამ ხნის განმავ-ლობაში არა მუშაობდნენ თურმე, მაგრამ ყოველ-წლი-კი 300 მ. იხ-დიდნენ იჯარის ფასად. ამ საქმის გა-ჩერების მიზეზი, როგორც ამბობენ, ბაქის ნათის მწარმოებელთა მოხერ-ხება ყოფილა. ესლო-კი ებრაელებს პირიბის ვად გასცლიათ და ხელმე-ორედ სცილობდნენ ჩაიდონ ხელში-ვის ადგილები. იმედია თავ, გურიელ-

კი არა, მეტრეცა ვეჩივობ; მე, არა თუ ერთი მინუტი ვერჩებულე წყა-ლში, როგორც თქვენ მიჩიეთ, არა-მედ სუთია მანუტა და მეტრეცა. მოი-ლოდ ასეთის ვანის შემდეგ ვერა გზით ვეღარ გამოთბა „ეულითა“.

ამა ამაზე ნათქვამი: რევენი საქ-მის წახდნენ, ფთორიტი დაბარებულ-სა. სულ ერთი მინუტიც და სად სუთია შემდეგი უმეტე ნაკოლდ ასარულა კნეპის რჩევა და კარგად გახდა. ეს მაგალითი კარგად დაიხსომეთ, წითლის ძაფით ამოკვეთეთ თქვენი გონების ქარგავზე. ანგარიშიდან გა-მოიღოს, რომ არა თვით წყალი, არა-მედ მისი ხებრულო და რგდნული ხმარება ჰმადგეს ზიანს. რას იზამს კა-ცი: ასეთია ზნე ხალხისა, გადასდებ-ბენ ბრალს ყოველდ უდანაშაულო წყალს.

ვისაც ჰსურს ცივი ვანის მიღება, მან უნდა სასწავლებელ გაიხდოს ტანი და ჩაწვივს ვანაში ერთის წუთით. ვისაც ოფლი აქვს, იგი უნდა ჩა-ჯღეს ვანაში ისე, რომ წყალი კუ-შამდის მოადგეს და სწორედ ზედა ტანისც გარბინოს. ამის შემდეგ ერ-თის წუთით ჩაწვივს. მთლად ვანაში ყე-ლიდის, ამოვიდეს, ტანს ნუ შეი-შრობს, ისე მსწრაფლ ჩაიკვას ამ სიკრიროს. ვისაც ფიხიკური საშუ-სიოა რომე აქვს (ხელისონებს, მავა-ლითებურ) შეუდგეს საქმეს. სულ გრ-თია ამასთან, ოთახში ისერიებთ თუ

თა მიულის მზარუნელი ამ საქმეს ად-გილის მეტატონეთა სასარგებლოდ წარუძღვება. თუ ვინცია ამავე ნაე-თი აღმოჩნდა, დიდს სარგებლობას მოუტანს მთელს ჩვენს მხარეს.

ქიდაბევე: ახლად არჩე-ულს ფოთის მოურავს ბანს ნი-კოლაძეს საჭიროდ დაუნახავს პალი-ასტომის ტბა და მდინარე სუფსა ერთ-მანეთს შეუერთოს. ამისათვის 18 ვერისის მანძილზე უნდა გაიკორს ახალი და ეს ადგილი თვით ე. ფოთ-მა უნდა შეისყიდოს თავად გური-ელთაგან. ამ საგნის შეახებ ამ გრ-თის კვირის წინად მოლაპარაკებაცა ჰქონიოთ, თვით ნიკოლაძესა და გურიელებს.

ორშაბათს, 30 იანვარს, და-მე „მოსკოვის სასტუმრო ოთახებში“ ვერის თავდამბარში საზარელი დრა-მა მოხდა მკვლელობით. ამ სასტუ-მროს მე 16 №-ში კარგად დიდი ხანი სცხოვრებდა ვილაკ ეკატერინე ცვე-ტკოვისა, სერბის ქვეშევრდომი, დე-დაკაცი ასე 30 წლისა. ამ უკანას-კნელს დროს ცვეტკოვისთან რამ-დენჯერმე მივიდა თურმე ვილაკა რუსი, შეგვიგინარი, საყმაოდ სუფ-თად ჩაცმული, რომელიც წინად თუ-რმე მუშაობდა იყო „Южные Номера“-ში. მაგრამ ცვეტკოვისს წინადე ნა-თქვამი ჰქონია, რომ იგი არ შეეშავთ, რისთვისაც სასტუმროს მსახურნი უმა-ლავენდნენ თურმე, რომ ცვეტკოვისა აქ აღარა სცხოვრებდა. ამ ორის კვირის წინად დათხოვეს ძველი მე-კარე და მის ადგილზედ ახალი დაა-ყენეს; ეს უტკობი რუსი კიდევ მი-ვიდა თურმე 30-ს დღისით და ჰქე-თხა, ცვეტკოვისა აქა სცხოვრებოს; მცავრე უთხრა თურმე, რომ ამ ე-მად აქ არ არის, მაგრამ აქ-კი სცხო-ვრებოს. უტკობი რამდენჯერმე თუ-რმე მივიდა სასტუმროში და იკითხა, მოვიდა თუ არა ცვეტკოვისა. და-მის პირველს სათაზედ ცვეტკოვისა

გარეთ, თუმცა კნეპი წინად პირე-ვიდ მოძრაობას უჩრჩეს. სრული ვანა გეჰასმა სასწავრო მამადეს, გეჰას. რადას სუგობან და-წყება ცივის ვანის?

პირდაპირ კაცი ვანების მიღება არ არის კარგი, მეტარედ დასტუტე-ბული და ვადწყავ კაციათვის. სა-ჭიროა, ჯერ ადვილი საშუალება იხმაროთ (ფეხშიშველა სიარული, წყლის დახსმა და სხვა) და მერე თან-და-თანობით და ნელ-ნელა გადა-დგინდეთ ძნელად ასატანს საშუალებ-ებზედ.

ეს გარემოება ფრიალ საყურადღე-ბოა. ნუ ცუდებთ და ნუ გგონიათ, რომ რაიმე სიკეთეს მოეწიოთ უტა-ბედლდ, ერთის მხარეებით. წყალით წამლობას მეტად შეჰშევიდის აუზ-ქარებლობა და თან-და-თანობა.

ერთს კაცს დიდი სიცივე ჰქონდა. ექიმმა ურჩია 15 მინუტით ცივის ვან-ში ყოფნა. სწულმა შესარული ექიმის რჩევა, ხოლო ამის შემდეგ ისეთი სიმცივე დაეპარათ, რომ დასწყველი მან ცივი წყალი ერთხელ და საშუადმოდ. ექიმმა ამ მაგალით-ზედ ის დასცნა დაადგინა, რომ აუღლ-მოყფს წყალიც დღარა ჰშევიდოს და მორჩენის მიერ გარდაიწყვიტო. ასეთი ექიმის მიერ ანდერ-აუტებელი სწულ-ლი მოიყვანეს ჩემთანაო, ამბობს კნე-პი; მე გურიედი სწულს კვლავ ეცა-და წყალი, მხოლოდ 15-ს მინუ-

სასტუმროში მობარუნებულა და უნებინა რუსეთს შეყვლია ნომერში. ასე თხოვმების წამის შემდეგ სასტუმროს პატრონმა, რომელიც თურმე იქვე ცვეტკოვის გვერდით სტოპირებდა, რაღაც სახარული ყვირილი გაგონა: „მკლავენ, მიშვილო!“ სასტუმროს პატრონი მაშინვე სახლიდან გარედ გამოვიდა, ეცა მე-16 №-ის კარები, მაგრამ კარები შეიწინადა თურმე იყო დაკეტილი; ოთახიდან ბორჯაკა ზბრინი იხმოდა, საბავშვო პოლიცია მოიწვიეს, კარები გასტეხეს და აი სახარული სურათი წარმოუდგა იმის თვალს: საწოლზედ სკოლების ამბრა ილა ცვეტკოვისა, რომელსაც ხანძარი, მუცელსა და სხვა-განაკ რაღდენივეჯერ ჰქონდა ხანჯალი დაკრული; იქვე შუა ოთახში სისხლის მორგვში ცურავდა თვით უცნობიკი ხანჯალი იქვე ეგდა. თავის მკვლელი ვერაბიულად იყო ჩაცმული. გამოკვრიდა აღმოჩინა, რომ მკვლელი სათადარიგად ჩაიკბულია უსტერ-ოვიცკი სიმონ ზოლოტარევი, რომელიც „Южные Номера“-ში ყოფილა მკვართი. ცვეტკოვისას წინად ზოლოტარევი ჰყვარებია, მანამდე მერე თავი დაუბრუნებია. პოლიციას ჯერ ნაძვილიად არ აღმოუჩინეს ამ მკვლელის ვინაობა. მკვდრები დილით სამშაბოს წაიღეს მხივლის საავადმყოფოში („Кавказ“).

მართალი უნდა მოგახსენოთ, ჩემს სისარულს და ალტაცებს სახლგარეაღარ ჰქონდა, როდესაც მშენებლის ქართულის კლიოთი მიხიბეს: „ახალ სენაკში და ოზურგეთში დაბეჭდილი წიგნები, რაც გავთუ მიიტანეთო“ ჩვენი ქართველი „ბარისებრი“ და „დამბეჭ“, რომ შეიღობა მალაზიაში მეტყველებს: „აკაკის საჩინებისა“ შეეს, „ბებოზარევიანა“ რატომ არ ჰქვდავო, ა კიდევ „ნოვო-სენაკის“ „ტობოგრაფიაში“ უფრო, დაბალი გავქვთ თუ ოზურგეთისაში? და სხვა... ამა ამ დროს მოდი და ნუ მოხვალ ალტაცებში, როდესაც იმ შესაბინავენს და ჩვენზედ დიდად დაზოგინულ სახელმწიფოვადენ, საღვთესენება ქართველის არ არის; მოიღის ადამიანი, რომელსაც თავისით შეუსწავლია მშენებლის ქართული ენა და გელაზარება ჩინებულის ქართულის ენით: „ახალ-სენაკისა და ოზურგეთის სტამბების გამოცემა მომავალიდან“! დღესვე იყო ოზურგეთის საზოგადოებასთან სამოქალაქო კლუბში გამართული სადილი ჩვენის იმერეთის სტუმრობაში პატივსაცემლად, სადაც 80-ზე მეტი კაცი დაქალი დაესწრა და საღვთმკვლავზედ ბევრი გრძობიერი სიტყვა წარმოიტევა, რომელსაც სამწუხაროდ აქვეც ვსწერ და ავდილიც ნების არ მაძლევს.

ქ. თავართქობაძე.

ავე გვირის ამისი ბრალოი, ქეშმარიტად მიჩინედა ყველა ამ სიტყვას და ამის გამო იბადებოდა ერთმანეთს შორის შერი და უთანხმოება, არც მალნდვა-გინების აკლებდნენ ერთმანეთს და არც ერთმანეთის საქონლის მითვისებას. ამ პატარა ნაბერწყა-ნაბერწყალი ვაგზავიდება და დიდს შემობას ვაღამაშევა ხოლმე, ისე თავს მოავცება ათასი ვი-ვიარამი, რომელიც, თუ დიდ-ხანს ვაგრძელებულყო, უკველია, ცუდი ბოლო მოეცეოდა. მაგრამ, მაღლობა ღმერთის, ბოლო მოელი ამ უწყობებსა...

ჩვენი ერთად-ერთი საღამოარყო ვაგზავს ქურდობა, ჩვენი უმთავრესი მეურვეობა ვაგზავთ პირუტყვის მოშენება და სინდისის მოყვანა და თუ ეს სარჩო-საბადებელი სხვა მიითვლია, ჩვენი საქმეც კულდა წავა. გხვა, მაღლობა ღმერთის, ქურდებისგან შევიტყვენეთ და ამისათვის დიდი მაღლობელი უნდა ვიყოთ ჩვენის ახალის მარხის უფრისის თ. ჯ. დიდი მოქლიანისა, რომელმაც მოსვლილ-სათანავე ჯეროვანი საშუალება იხმარა ქურდობის მოსასპობად და კიდევ მოსპობებოდა ისეთი მშვიდობა და მყუდროება ჰსურვებ ჩვენში, რომ ისეთუგებთ ხანგრძლივი ყოფილიყო ჩვენი ასეთი მდგომარეობა.

ლუკა ხუნწარია.

მართოდ-ღე, როგორც ერთი, ისე მეორე წარმატებანი მიღის. მხოლოდ საკვირველია, რას ელიან კორესპონდენტები, რატომ არ ამხელენ ქვეყანას გორის ცხობილების ნიშნ-წყალს? გუშინ ძლივს ვეღვრებო ამ არასახეულმა ამბის წაითხვას გორის შესახებ. იმითანა არა სანუგეშო ამხე-რა, რამდენიც გნებავდეთ, მოიკითხეთ, თქვენი სურვილი ყოველთვის დაკმაყოფილებული იქნება. მაგრამ, ჩვენ და საბუნებრივად, ბევრი სანუგეშო მოვლენაც ჰხდება ქ. გორში. გადავიდეთ თუნდა გუშინდელ კორესპონდენტებში და ბეჭდილის ამბავზედ.

1892 წელს გორის ოქონის ეკლესიაში მიღვლიდა დანიშნული-იქნა დიდად პატრიკეშილი მამა დეკანოზი გრიგოლ ღამბარაშვილი. თუ ვისზედ-მე თქმის, რომ ქეშმარიტად დაუმეცხურებია პატრიკე და დიდებოა, ეს უტყველია, დეკანოზ ღამბარაშვილზედ უნდა ითქვას. ჩვენი არ შევხებთ მის წარსულს მეტად ნაყოფიერს და მამავალგვარს შრომა-მოქმედებას; ხოლო გვიდად აღვნიშნოთ, რა ღვაწლი მიუძღვის იმს სამის წლის განვალაბაში ოქონის ეკლესიისა და მისდამა ბრძუმუნებულის მრევლის წინაშე.

შესვლისათანავე ოქონის სამრევლოში განსაკუთრებით ყურადღება მამა დეკანოზმა ეკლესიის არა სასურველს მდგომარეობას მიიქცია და იმის გამშენებას შეუდგა. ეკლესიის თლი და კედლები მთლად გამქვარადებული იყო და ზოგან დაზიანებულიც. მამა დეკანოზმა დახარჯა თავისი საკუთარი ხუთი თემანი, ხუთი თემანიც ეკლესიის ფულიდან მიიშობა და ამ ფულით შეაკეთებინა კედლები და თალი, გაათავებინა და შეადგინა რაც საჭირო იყო.

ეკლესიას არა ჰქონდა რგიანი შესამოსელი, არც საძღველი-ათათი, არც ტრაპეზისთავის. მამა დეკანოზმა ამასაც არა ნაკლები ყურადღება მიიქცია და ეკლესიის ფულით

ისე, რომ წყალი ყელამდის გადაეცო. ასეთს ვანაში უნდა დარჩეთ 25-30 მიწათმადის. 2) შემდეგ სხენების განწინა უნდა გადახვიდეთ ცივს ვანაში და კვლავ ყელამდის ჩასწვით. უკეთურ მეორე ვანა არ გახალეთ, უნდა სწრაფად გაღიბინეთ მთელი ტანი ცივის წყლით. ცივმა ვანამ ანუ ცივის წყლით გაანაწინა არ უნდა გასტაროს რისს მანუტყვად მეტი. შემდეგ ამის ტანს უნდ შამა-შალაზეთ, ჩაიცვით და ისეირნეთ ნახევარს საათს.

წყალი უნდა იყოს თბილი 28-30 გრადუსამდე, საჭიროა სითბო ზედ მიწვენით შემოწმდეს ტერმომეტრით, რომელიც ისე იღებო და ფრიალ საჭირო ყოველის ოჯახისათვის. ტერმომეტრი არ-კი უნდა ჩაწყობ წყალში და მსურაფლ ამილოთ, არამედ უნდა გააგრეთ შოგარდენსამეხანს ვანის დამამხადებელი ფრთხილად და გულ-დადებით უნდა მიეპყროს თავისს საქმეს. დაუღვერობა, როგორც ცველ-გან, ჰქვთ არ ვარგა. მეორე რიგი თბილი ვანა ასე მზადებო:

ავსეთ ვანა თბილის წყლით, რომ სითბო აღიოდეს 30-35 გრადუსამდე და არამეც-და-არამეც მომეტებულზედ. ასეთს ვანაში უნდა გახვიდეთ სახვეურ; მისთან ცივს ვანაშიც სამხვეურ უნდა დაიდეთ სკამ-ზედ საათი და არც იგარაულოთ: 10 წუთი, თბილი ვანა,

გამოიწერა ტრაპეზისა და თავისთი თითო ხელი მშენებრი ოქრო-მკედით ქსოვილი ხავერდის შესამოსელი ვარდა მამა დეკანოზისა, ოქონის ეკლესიაში არის გამწესებული მეორე მღვდელიც მთავრის ადგილზედ ხოლო მთავარი პრიორი-სის ადგილზედ. ამ მეორე მღვდელმა მ. ნ. მისივედა, დეკანოზის მხებვით, თავისი ხარჯით გამოიწერა თავისათვი საც ისეთივე შესამოსელი, როგორიც არის მამა დეკანოზისათვის და ეკლესიას შესწირა. მამა დეკანოზი ყოველ კვირა-შემდეგს მწირველია თავის ეკლესიაში.

თუ მღვდელთაში მივიღებთ ვი ვარეზობას, რომ ქ. გორში ოქონის ეკლესია ერთად-ერთი ეკლესია არის სადაც ყოველთვის ქართულის წირვა-ლოცვა იმის, მეორანი, დღესწამა-ულტრბივი შესრულება ყოველის საღმრთო მოქმედებისა და გარგვენ სობრწყინვალე არ უნდა იყოს მეტრ და უადგილო იმისათვის ეკლესიაში, სადაც ტევა აღარ არის ხოლმე მლოცველებისა, ხოლო ეს უკანასკნელ მოგვლად არის ნაყოფი იმ ღვაწლისა, რომელსაც თითქმის ყოველგან სამღვდლოებამ მხარი აუქცია, მაგრამ დეკანოზი ღვაწლისა, რომელიც ქეშმარიტად მწვენილად მოძღვრებას, თავისი უბრვივრე მოვალეობად აღი-არა. ეს ყოველ პატრიოსანი მოხუცი დეკანოზი წირვის შემდეგ მო-უთხრობს მსმენელს იმ დღით მოკითხულ სახარების შინაარსს, მერე განუმარტებს ცალკე ცალკე სახარების აზრსა და მნიშვნელობას, და ბოლოს ჰქვდაგებს წერილობის სწავლას. მამა დეკანოზი სრულებით არა ცდილობს მაღალი ფრანკის გამოძებნა თავისის აზრის გამოსახატად და განმოსათქვლად; არც იმხას ცდილობს, რომ მრევლში მჭერ-მეტყველის სხვა-ნაირი მოიაზროს. მისს ჰქვდაგებს უბრალო მამაშვილური საუბრის სახით აქვს ეს სიმარტევე და გულ-წრფელობა ღამბარაშვილს დროს იმდენად

- 1 — ცივი ვანა.
- 10 — კვლავ თბილი ვანა.
- 1 — კვლავ ცივი ვანა.
- 10 — თბილი ვანა.
- 1 — ცივი ვანა.

უტყველოდ უნდა გაათავოთ ცივის ვანით. სალი ცივი უნდა ნელ-ნელა ჩაეშვას ვანაში ყელამდის; სუსტი-კი შუა წელამდის, ხოლო ზედა ტანი-ვი გაღიბინას წყლით; მეტკით გა-ღიბინას წყლით, ვინც მიანც-და-მი-ანც ვერა ჰქვდაგს ვანაში ჩასვლას, მან ტანი მაინც უნდა გაღიბინას წყლის დასხმით. არსადღეს არ უნდა დასიყვლოთ თავი. თუ თავი დან-გისყვლიდათ, უნდა კარგად, ძლიან კარგად შემოწმალთ.

მარტო თბილის ვანებს, თეს მათ ცივიც არ მოსდევს, კნეობი არ ურჩეს. ძლიან ცხელი ვანებშიც არ ვარგა. იგინი არ-კი ამავებენ, ამხად ტებენ სხეულს და უნებურად სიკოვის მგრომობიარობას. ცხელი წყალი ვაგზნის სხეულის კანში ნაწერტებს (იორი), საიდგანაც ცივი პატრიკე ვანაში და ვაიცავებს. ეს აღარ მოხდება, უკეთურ თბილს ვანებს ცივიც მოსდევს, ცივი წყალი ვაიცავს სხეულს, დაკვეტავს კანის ნაწერტებს და სხეულს უზრუნველ-ჰყოფს ცივიცისათვის.

აქ თქმის ჩვეულებრივი საყვედუ-რი: გითარ შეიძლება ცხელის წყლი-დგან უტებ ცივ წყალში გადასვლა?

კოვქსონდენციი

**ოზურგეთი.** 25 ამ თვეს ოზურგეთში გვიწვივინენ ინგლისელი სტუმრები და-მამა ვარტოზნი და 26 საათავლიერეს შემოქმედის მონასტერი, მისი ძმარფისი დიდი სიმდიდრე და ხელოვნება.—ხოლო დღეს 27 შეიზივინენ ჩვენს წიგნის მალაზიაში და წიგნთ-საცავში, საიდგანაც ათითორმეტი მანეთის წიგნები წაიღეს, რომელიც თფილისში ვერ ეშოვანთ.

ისი მაგიერ დარჩენილიყო წყალ-ტის 10 წუთი (секунда), ესე იგი ჩასულიყო ცივს წყალში და მაშინვე ამოსულიყო. ვაჩოგანი ავადმყოფმა, რამდენსამე დღეს სწეული სრულე-ბით განკურნა.

ბატონი ექიმებრ თითქმის განგება ხმარობენ უსასტიცეს საშუალებას წყლით წამლობაში, რათა დაუკარ-გოდ ხალხს ხალისა და სურვილი წყლით რჩენისა.

კნეობის ერთი ვანობა 18 წლის განმავლობაში ყოველ ღამე იღებდა ცივის სრულს ვანას. მამა სენასტიანე თუმცა უშლიდა ასეთს ხმარის ხმარე-ბას, მაგრამ ნენკობი ვერ სტოვებდა შეჩვეულს ვანებს. 18 წლის განმავლობაში მას თითოც არ წამოსტიკე-ვებია.

ვისაც-კი ქეშმარიტად მსურს სხე-ულის ვაგარება, მას კნეობი ბეჯითად ურჩევს ცივს სრულს ვანებს.

ბ) ცივი სრული ვანა სწეულთა-თვის.

როდესაც სხვა-და-სხვა ავადმყოფობაზედ ცალკე ჩამოვადებთ ღამა-რასს, იქ ვიტყვით დაწვრილებით ასეთის ვანების ხმარებაზედ. აქ მოგას-სენებთ რამდენსამე ზოგადს შენიშ-ვანას.

სრულებით სალი სხეული, მაგარი და მედგარი ბუნება თვით შეუწყვე-ნელად და დაუმხარბებლად ახერხებს განდევნის სხეულში ვანებითი წამ-

სამეგრელო.

სწორედ არასა-სურველს მდგომარეობაში იმყოფე-ბოდა ჩვენი სამეგრელო. ვი-ვიგაბის, ჯობრი, ცილის-წამება და ცრუ-მო-რწმუნებობა ხელს უწყობდა ჩვენს არასასურველს მდგომარეობას. ძნე-ლად თუ დანიხავდით, რომ მეზო-ბლებს ერთმანეთის შური არა ჰქო-ნიადა. ეს რისგან იყო? პირველი ამისი მიზეზი გვხვდება ქურდობას, მე-ორე მკითხავ-მარჩიელობას; თუ რო-მელიმე მარჩიელი იტყუდა ესა-და-ეს ქალი ავი თვალისა და, რაც სი-

ხდარი ეღიმენტები. ხოლო სუსტს და ავადმყოფს სხეულს ეს არ ძალ-უძის და დახმარება უნდა. ასეთს და-ხმარების და სამსახურს უწევს სწე-ულის ცივი სრული ვანა.

ყველაზედ კარგი ვაგენა აქვს ასეთს ვანებს მამინ, როდესაც კაცს აცოც-ავებულეს სხვა და-სხვა სწეულე-ბისა გამო. ყველაზედ მომეტებულია სამიზარია ცივი, როდესაც იგი ადის 39-40 გრადუსამდე და მე-ტიც: ასეთი სიხვე სწევს სხეულს დაუნდობლად. ზოგი, თუ ვაღურჩა ასეთს სიხვეს, ზედმა მსხვერპლი სი-სუსტისა და ქანც-გაწყვეტილობისა, როდესაც კაცს ასეთი ჯაჯოჯობებ-არევი სიხვე აქვს, განა რომ რიგიე საშუალება უნდა იხმაროთ სიხვის ვაგამოსტანად. რას უშველის ასეთს შემთხვევაში ყველას მიერ ნაქმბი ქი-ნა-ქინა ან ანტიბარინი? შეიგნით მი-საღებ წამალს ასეთს ვარემობაში თითქმის არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს. ასეთს სიხვეს არა ვარეხსრა ვანებულების მეტი. ცეცხლს ვაქობთ წყლით; სიხვეც უნდა ვაგანელოთ წყლით, ესე იგი ცივის სრულის ვა-ნიით. უკეთურ თავის დროზედ დაიყ-წყეთ და მივუმარტეთ ავადმყოფს ასეთი ვანები (ესე, თითო ვანა ყო-ველს ნახევარ საათში), უტყველია სი-ცხეს ვაგანვლებთ.

აბრევ იკოდნენ, დიდს საავადმო-ფოვებში დარიბ ხალხს ძვირფას ქი-

მ. გორი, 30 იანვარი.

ჩვენი ქა-ლაქი გორი როგორად უკან ჩამო-სრა, იყო დრო, როცა მას პირველი ადგილი ექირა სალიტერატურა მი-თქმა-მოთქმაში; ახლა თითქმის აღად-ც-კი არჩებობას; თითქმის აღად-ც-კი ავი და აღად-ც-კი მასში აღარაფერი სწარმოებოდა,—ასე იფიქრებს, ვინც ვერ იტნობს და ვერც არის პოიხუ-ლობის იმის შესახებ, საქმიეთი სულ-სხვა არის: როგორც სიკეთეს, ისე სივაცეს უწინდებურად მკვდრად აქვს გორში ფეხები გაღებული და

ნა-ქინის მაგიერად ცივს ვანებს უნი-შნავდნენ ცივს-ცხელების დროს. უკანასკნელს დროს ავსტრი-უნგრული დიდს სამკურნალოებში კვლავ დაიწ-ყეს წყლით მომარტა ისეთის სატიკე-რებისა, როგორც მავალითებრ, სა-ხალი და სხვა. რატომ მარტო სახალს არებებს და სხვა სენს არა? ლოლი-კური მოსაზრება ვაგამოულებს დაბე-ჯითებით ვსთავებ, რომ წყალი არ-გებს ყველა სატიკავარს.

თუ სწეული ვერა დგება ლოგინი-დგან, შესაძლოა სრულის ვანის მი-კეთება ვაგამართ წყლით, ანუ ცივი სველი ტილო წაუსეთ მთელს ტან-ზედ.

ერთი სწეული 11 წლის განმავ-ლობაში ირჩენდა თავს ექიმის დახ-მარებით. სხვა საშუალებათა შო-რის სცადეს წყალიც, მაგრამ ამაოდ. ექიმებმა ეს კაცი მოარჩინა. ექიმ-დაცვიფრებელი კითხულობდა, თუ ვითარა მოხდა ეს სასწაული. ვარჩა აქ სასწაული-კი არ იყო, არამედ ის, რომ ექიმი წყლის ხმარობად უზო-მოდ, მედგარად, სასტიკად; ხოლო კნეობი, თავისის მუდმივის ჩვეულე-ბის დაგვარად,—წყნარად, ნელ-ნე-ლად, ზომიერად.

2. თბილი სრული ვანაც როგორც ცივი, სასურველია კა-რგად-ყოფითათვისც და სწეულთათ-ვისაც; იმხარების ორგავარად.

ა) უნდა ჩასწეთ თბილს ვანაში

აბოზის მის ნათქვამს და სასიამოვნოდ ჰხდის მშენებლობის, რამდენად უსიამოვნოა მშენებლობის მთლიანი ფრაზებით და ხელგონი მნიშვნელოვანი ქაღალდი.

აი, ამისთანა გულ-მოდინებობა და დაუღალავი შრომა კარგი მავალითა ახალგაზრდა მღვდელთათვის გულ-მოდინე მწყემსა ყველთვის მოიხილება თავისი მრევლის სიყვარულსა და პატივისცემას.

დღემართმა განათლის ჩვენი დეკანოზი, რომ ჩვენ სული და გული მაგან გავგინათლა; აქამდის ჩვენი კუჭა და გონება სიბნელით იყო მოკლებული და ახლა-კი მაგან გავგინათლა.

დღემართმა დაამარაზილმა დააწესებინა სამრევლო სამსახურელო კეთილ-საიმედო პირთაგან, რომელნიც ეკლესიის გამწვენიერებისათვის ცდილობენ. მავალითა, ამ სამსახურელოს ერთმა წევრთაგანმა ბ. მან ნ. ნ. ხოჯაყემა თავისი ხარჯით გააკეთებინა გარდახმობისათვის დასასვენებელი ხის კუბო, მინგის თავსახურავით, გააკეთებინა სადავითო ხორბო და შესწირა ცის ფერის ატლასის ქრტი-საბმელი, და ყოველი ეს დიდარებული არა ნაკლებ ხუთის თონისა, და ეხლა აგრეთვე მთავარის მიერ მიცემულის წიგნით შესწირავს უფრო გასამწვენიერებლად ეკლესიისა და სამრევლო სკოლის დასაარ-

სებლად. ვარდა ამისა მამა დეკანოზი აპირებს სამუდამოდ ქართულის გლობის ხორბს დაწესებს ოქონის ეკლესიისა.

ამ დაუღალავისა და დაუზარელის მოხუცის დიად პატივცემულის დეკანოზის გრიგოლ ლამბარაშვილის დავალებს დამახსენა მაცხოვრის სიტყუებით: „არცა აღარმან სანთელი და დასდგინა ქვეშ ხეობისა, არამედ სასანთელსა ზედა, და ნათთან იგი ყოველთა, რომელნი არიან სახლსა შინა (მათ. 5, 15),“ და ამიტომ მსურს გავაცნო მეოხვედის ს. ზოგადობებს ეს პატივცემული დეკანოზი, როგორც მავალითა ქვეშაპირის მოძღვრისა. ღმერთმა ინებოს, რომ მრავალნი აღმოჩნდნენ ჩვენში ამისთანა მოძღვრნი.

ერთი მრავალთაგანი.

სამეცნიერო ნაშრომი

ეკლესიურების ახალი წამლობა. ექიმ რუს მიერ გამოგონილ საშუალებით ყელ-ქირების წამლობა პირის საბავშვო საავადმყოფოში საბუნთ გავლევს, იმედი ექონიით, რომ ამ ავადმყოფობის მსხვერპლთა რიცხვი დღით-დღე იკლებს იმითურა, რომამკაზადილის გულ-დადებით ებრძვიან ამ ავადმყოფობას. ეკლესიურებით ავადმყოფი ბავშვები ცალკე განყოფილებაში თავსდებიან, რომელნიც სრულიად მოწყვედილია საავადმყოფოსაგან. ამ განყოფილებაში სულ ოცი საწოლია, ხოლო ვაჭებისა და ათი ქალებისათვის.

ავადმყოფთა ნახვის მსურველი კარგბივად იცავს თეთრს გველს ხალაოს, რომლის შედგენაც მას შეუძლიან ამ ტანისამოსით ინახულის ავადმყოფი. ყველამ იცის, რა არის ტრახეოტომა; ეს იმგვარი აპერატია,

მოხუცებულმა, დასუსტებულმა თვეში ერთხელ მიიწეუნდა უქვეყლად მიიღოს თათო თბილი ვანნა 28—30 გრადუსიანი; ეს საჭიროა, როგორც ტანის სისუფთავისა, აგრეთვე სხეულის გასამაგებებლად და გასაკაცხლებლად.

ბ) თბილი ვანნა სწველთათვის. რომელს ავადმყოფობაში და ვითარ იხმარება ასეთი ვანნა, ამაზედ საუბარი მეერ იქნება. აქ ის უნდა ითქვას, რომ ასეთს ვანნებს, უკეთეს სიფრთხილითა და წესიერად იხმარებ, არავითარი ზიანი არ მოაქვს.

ვანნებს სახეში აქეთ ორი საგანი: პირველი, რომ მოუშატონ სხეულს სითბო, მეორე—გახსნან და გამოსწავონ სხეულიდან წამხდარი ეოვმენტები, რომლებიც ავადმყოფს სხეულს თავისუფლად ვერ გამოუტანია.

თბილი სრული ვანნა იქმნების ოთხნაირი;

- ა) ვანნა, მომზადებული თივის ნაწილის ნახარზით,
ბ) ვანნა, მომზადებული შვრის ნაწილის ნახარზით,
გ) ვანნა, მომზადებული ფიქვის წვრილი ტრატების ნახარზით,
დ) შერეული ვანნა.
რაცა შეეებათ ამ მოსწენებულ პირველის ორის ვანნის მომზადებას, ამაზედ უკვე იყო დაბარაკი, როდესაც თბილი ხასჯადომ ვანნებზედ ვსაუბრობდით. წესრიგი მომზადების იგივე რჩება.

ვანნა, რომის ტრატების ნახარზით ასე მზადდება: აღდეთ ფიქვის წვრი-

რომლის საშუალებითაც ავადმყოფს გარედან სასულეს გაუჭიან და პატარა შუშის მილს გაუკეთებენ ხოლმე, რათა ჰერმა გარედან იმუშავოს, რადგანაც სასულეში ვერ ჩაიჭრის ოპერაცია არამც თუ სანთელია, არამედ საშინარც არის, რადგანაც სასულეს გავრის დრის იმგვარი იარაღი წნდება, რომელიც მალე თივისებს გადაადგებ ავადმყოფსა. ამასთანავე ამ აპერაციის ბევრი არ მოუტრენია.

თბილი ვანნის შუშის მილსებსა მხმარაბენ, რომელიც ექიმის მიღება არისგან არის გამოგონილი. ეს მილი წარმოადგენს ხელოვნურად გაკეთებულ ხისა, რომელსაც ყელში ჩაუდებენ ხოლმე ავადმყოფს.

ამგვარად ყელ-ქირების წამლის სისხლის შრატისა და ოდღვარისაგან მოგონილი ხელოვნური შუშის სასის მეოხებით ბავშვები ისე აღარ იხოტკეიან. იმედია, ტრახეოტომა ხმარებივან გამოვა და სამუდამოდ დაეწყებულ იქნება.

დებემა

(რუსეთის დებემა სააგენტოსგან) 31 იანვარი.

პეტერბურში. ნიუგვაროლის დრაგონის რაზმის პოლიოლოგნიკმა პრინციპსა ლუი ნაპოლონმა კარგის სამსახურისათვის პოლიოლოგნიკმა მიიღო.

პეტერბურის საგუბერნიო სეროკრებამ დაადგინა იზუბენდოლოვს, რათა მოსაზობი-ოქმებს „როზეთ“ სასჯელი ამ გუბერნიის მცხოვრებთა და ყველა იმთათვის, ვინც ერობის სასამართლოებს ექვემდებარებიან.

ლონდონი. 29 იანვარი. „Daily-

ლი ტრატები (რაც ნორჩი და ახალი, ის საჯობიან), დაკუწეთ წვრილად, ჩაყარეთ ქებაში და ნახევრის საათს ადღეთ. ამ დროს მოაზადეთ თბილი ვანნა და ეს ნახარშიც შიგ ჩაუტრეთ. ეს მშვენიერი და სუნენლოვანი ვანნა კარგია მეტადრე მოხუცთათვის.

შერეული ვანნა იმის ჰქვიან, რომელიც მზადდება სხვა-და-სხვა ნახარზების შერევა, მავალითებრ, შეიძლება თივის და შვრის ნაწილის ნახარში ერთს ვანნაში აიროოს.

არ შეიძლება არ მიაკეთოს კაცმა ყურადღება იმ გარემოებას, რომ ყოველი ჩრევა ქნეპისა ადვილია შესასრულებლად. წამლები, რომლებსაც ის უწერს სწულს, არ დაჯდებდა სულ ოთხი გროში. ამა მიზრძნეთ, რა ძნელი საშუალებაა თივის ნაწილს ვინტეი მიზრძნელი, საღ ცოთისა ჰყუდიან და მოკრებთ მიწაზედ გაფანტული, დაფშვნილი თივა რამდენიმე მუჭა, ამაში ხომ ფის არაიერ გამოგატომეთ, აგრეთვე შვრის ნაწილად, ფიქვის ტრატები. ერთს რამე-ქი ბუჯითა თხოვლობს მამა სება სტიანი: გარჯა, შრომა. მცონარა კაცე ვერას შესძლებს, ვერას მოახერხებს, ის ისე იჩრებს, დაგარავოს რამდენ ავეჯე, ექმებზედ დახარავს რამდენიმე თონანი და თეთ-კი ვერ გაანძრება ხელგონს, რომ თავად იწაბლის წყლით. რა გაეწყობას: ასეთი კაცი მხსვერპლია თავისი მცონარობის!

მიხელო ნასიმე.

News\* იუწყება სტამბოლიდან დეპუტათი, რომ საჯაროდ გამოცხადებული ბრძანება, რომელიც რეზერვეთა უმეტეს ნაწილს თოფს ქვეშ იწვევს, ამის მიზეზი ჯერ არაიერ იცისო.

31 იანვარი

ლონდონი. გაზეთი „Times“ დეპუტათი ატყობინებენ ბეკინიდან, რომ ჩინეთის ელჩებისათვის დებემათა განუსაზღვრელი მინდობილებანი გუზავანით და წინადადებაც მიუციათ, რომ მშვიდობიანობის ჩამოსადგენად ხელშეყოფდნენ მოლაპარაკეთა.

სოფია. ცანკოვმა გაზეთებში წერილები დაბეჭდა და წინადადებებს იძლევა, რომ რუსეთთან შერიგების საქმეს მხედ მოეცილოთ, რადგანაც უიმიოდ ბოლგარია ხან კონსტანტინოლის და ხან სტამბოლისთვის საქმის ქვეშ იქნებაო.

რუსეთის დაუხმარებლად ერსა და სამეფო გვარეულობას შეძლება არ ექნება ბოლგარიის დარღვენი განახორციელოსო.

მან. 30 იანვარი. იმპერატორი ფრანც იოსები კა-მარტონში წაჩრდა.

ერც-პერკოვი ალბრეხტი სუბუქის ფლტეგების ანთებით გახდა ავად.

31 იანვარი

ლონდონი. აღრესი შესახებ პარლამენტში წარდგენილი საოპოზიციო გასწორება რიღმონდისა, რომელიც პარლამენტის დათხოვნას და ირლანდიის თეთი-მართველობის შესახებ აზრის წარმოთქმისა თხოვლობდა ამომარჩეველთა შტრიც, 256 ხმის უმეტესობით წინააღმდეგ 236-სა უარყოფილ იქნა. უმეტესობა კონსერვატორთა, უნიონისტთა და პარნოსისტთაგან შესდგება.

Table with exchange rates for various currencies and goods, including gold, silver, and other commodities.

Advertisement for 'განცხალეანი' (Cleansing) and 'გვიწდა აგენტები' (Our agents) with contact information.

Advertisement for 'ცხოვრება' (Living) with contact information for agents.

Large advertisement for 'იაკობრი' (Jacobry) featuring a coat of arms, a list of agents, and contact information.